

Źródła informacji o wskaźnikach oceny czasopism w ofercie bibliotek wyższych szkół technicznych - wybrane zagadnienia

Streszczenie. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się rozwój elektronicznych źródeł informacji o czasopismach naukowych. Coraz więcej instytucji publikuje wskaźniki oceny jakości czasopism oraz informacje dotyczące zasad tej oceny. Firma Thomson Reuters indeksuje tytuły czasopism oceniane na poziomie międzynarodowym, w serwisach Master Journal List i Journal Citation Reports (JCR). Wyniki oceny na poziomie krajowym publikowane są w postaci wykazów czasopism punktowanych MNiSW. W oparciu o ww. źródła biblioteki szkół wyższych zamieszczają wskaźniki oceny czasopism w elektronicznych bazach danych. Przedmiotem artykułu są serwisy zawierające ocenę w zakresie: punktacja czasopism MNiSW, Master Journal List i Impact Factor. Omówiono podstawowe źródła informacji: wykaz czasopism punktowanych Ministerstwa, Master Journal List, Journal Citation Reports. Przybliżono narzędzie ułatwiające wyszukiwanie czasopism ujętych w wykazie Ministerstwa z 2012 roku. Przedstawiono polskie bazy danych: bibliografie publikacji pracowników uczelni, BazTech i Arianta. Szczególną uwagę zwrócono na zasób informacji o wskaźnikach i możliwości jej wyszukiwania w poszczególnych źródłach. Dostęp do serwisów polskich i zagranicznych wyłącznie poprzez Internet wskazuje potrzebę zamieszczania ich na stronach WWW bibliotek. Zasygnalizowano ofertę wymienionych źródeł, umożliwiającą intuicyjne jej wyszukiwanie, dostępną na stronach WWW bibliotek wybranych wyższych szkół technicznych w Polsce w I połowie 2013 roku.

Wstęp

Wprowadzenie w Polsce nowych zasad oceny parametrycznej jednostek naukowych w oparciu o listę czasopism ministerialnych zobligowało środowisko akademickie do zainteresowania się wskaźnikami oceny jakości czasopism. Zaistniała konieczność śledzenia bieżących informacji w tym zakresie. W tym kontekście bibliotekarze dostrzegli możliwość generowania informacji wspierającej pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni. W celu optymalizacji oferty informacyjnej wspomagającej ocenę piśmiennictwa naukowego zakupiono w ramach licencji krajowej dostęp do baz Web of Science (WoS), w tym Journal Citation Reports dla wszystkich instytucji akademickich w Polsce. Na stronach WWW bibliotek pojawiły się wykazy czasopism punktowanych MNiSW oraz Master Journal List firmy Thomson Reuters. Serwisy te stały się podstawowym źródłem wskaźników oceny czasopism zamieszczanych w bibliografiach publikacji pracowników uczelni, bazach danych BazTech i Arianta. W poszczególnych źródłach rozszerzono opis bibliograficzny o dodatkowe pola. W rezultacie permanentnie zwiększa się ilość informacji o czasopismach generowanych przez użytkownika z Internetu. Istotna i zarazem niezbędna staje się informacja na temat wskaźników oceny czasopism na stronach WWW bibliotek.

Głównym celem artykułu jest przedstawienie źródeł informacji o wskaźnikach oceny czasopism w zakresie: punktacja MNiSW, Master Journal List, JCR dostępnych w ofercie

bibliotek wyższych szkół technicznych.

W pierwszej części próbowano odpowiedzieć na pytanie, dlaczego informacja o wskaźnikach oceny czasopism jest istotna. W dalszej kolejności ukazano podstawowe, powstałe na skutek oceny czasopism źródła: wykaz czasopism punktowanych MNiSW, Master Journal List, JCR. Zaprezentowano Wyszukiwarkę Czasopism Punktowanych MNiSW. Następnie omówiono polskie bazy danych: bibliografie publikacji pracowników uczelni, BazTech, Arianta. W końcowej części zasygnalizowano, w jaki sposób sformułowano ofertę umożliwiającą intuicyjne wyszukiwanie tych źródeł na stronach WWW bibliotek wybranych wyższych szkół technicznych w I połowie 2013 roku.

Przedstawione w pracy źródła publikowane są wyłącznie online i występują w ofercie bibliotek jako: ogólnodostępne bazy tworzone przez bibliotekarzy, ogólnodostępne serwisy pozyskiwane z Internetu, komercyjne bazy danych.

1. Informacja o wskaźnikach oceny czasopism naukowych – dlaczego istotna?

Wskaźniki oceny wartościowania czasopism naukowych są wynikiem ewaluacji poszczególnych tytułów według przyjętych i zastosowanych kryteriów ich oceny. Są jednym z elementów składających się na ocenę dorobku publikacyjnego poszczególnych naukowców oraz jednostek naukowych. W świetle obowiązujących zasad i praw, jakimi rządzi się nauka istnieje zapotrzebowanie na informacje o wskaźnikach oceny dokumentów rejestrowanych w bibliografii publikacji pracowników uczelni i innych bazach indeksujących czasopisma naukowe.

Problem ten w kontekście szerszego spojrzenia na działalność informacyjną bibliotek poruszyła Ewa Lang¹ wskazując różne płaszczyzny odzwierciedlające działalność naukową, między innymi naukoometrię i bibliometrię. Rozwój naukowy przejawia się w różnych formach aktywności ludzkiej, dotyczy przedsięwzięć, rzeczy, wynalazków oraz procesów kształtujących nowe dyscypliny naukowe i zachodzących w piśmiennictwie naukowym. Naukoimetria bada rozwój nauki w ujęciu szerokim, rozpatruje jej osiągnięcia, przeobrażenia na skutek zmian zachodzących w całym świecie naukowym. Bibliometria z kolei jest pojęciem węższym, skupia się na zjawiskach zachodzących w piśmiennictwie naukowym, w szczególności bada związki ilościowe w oparciu o metody naukowo-statystyczne. Analiza bibliometryczna znajduje zastosowanie na przykład przy konstruowaniu rankingów uczelni.

Przy wyznaczaniu określonego wskaźnika czasopisma rozpatrywane są szczegółowe elementy składające się na całość tytułu, jego obecność w nauce, którą wyrażają: publikowanie, udostępnienie, upowszechnienie, cytowania. Cały ten proces wymaga aktywności wielu ludzi. Grupy związane z nauką i publikowaniem:

- tworzą światowe standardy oceny czasopism
- ustalają mierniki oceny czasopism
- ustalają zasady oceny parametrycznej jednostek naukowych w skali kraju
- tworzą naukę – piszą/publikują prace naukowe, realizują projekty badawcze
- redagują i wydają czasopisma naukowe
- pośredniczą w zakresie informacji naukowej.

Różnica w działaniu poszczególnych grup polega na tym, że jedne ustalają pewne wymogi, inne

¹ LANG, E. Mierniki oceny czasopism i naukowców na stronach www i w literaturze drukowanej (wybór). *Biuletyn EBIB* [online]. 2008, nr 8 (99) [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.pl/2008/99/a.php?lang>.

pracują twórczo i tworzą wartość dodaną oraz takie, które metody działania dostosowują do istniejących wymogów. W ten sposób wyodrębniają się między innymi grupy, dla których istotna jest informacja o wskaźnikach parametrycznych².

Działalność naukowa w uczelni wymaga nakładów finansowych państwa. Na potrzeby podziału środków w skali kraju Ministerstwo opracowuje procedury oceny jednostek naukowych, w tym wskaźniki parametryczne. W wyliczaniu punktacji na poziomie krajowym przyjęto kryteria, w których uwzględnia się również mierniki oceny czasopism na poziomie międzynarodowym. Jednym z najprostszych parametrów publikowalności twórców jest liczba publikacji coraz częściej uzupełniana o liczbę cytowań. Cytowania mają wpływ nie tylko na ocenę twórców, ale także na rozwój komunikacji piśmienniczej w obszarze danej dziedziny, w tym na jakość i ocenę czasopism.

Twórcy, wśród których znajdują się naukowcy, zespoły badawcze, uczelnie zajmujące się publikowaniem, zobligowani są z jednej strony do redagowania i wydawania czasopism, z drugiej z kolei do poszukiwania publikacji, które chcą zacytować, czasopism „punktowanych” ze swojej dziedziny, w których chcą umieścić artykuł i innych aktualnych informacji związanych z publikowaniem. Takie działania podejmowane przez twórców wynikają z wielu przesłanek. Wyniki oceny parametrycznej jednostek naukowych, w tym dane na temat publikowalności mają wpływ, jak już wspomniano powyżej między innymi na wielkość środków finansowych przyznanych przez państwo na badania statutowe, badania własne, granty. W tym celu wykorzystuje się informacje o publikacjach wygenerowane z bibliografii, punktację Ministerstwa. Uczelnie dostosowuje swoją działalność naukową do istniejących standardów, wymogów, aby uzyskać jak najlepszą ocenę. W związku z powyższym w środowisku istnieje zapotrzebowanie na informacje o wskaźnikach parametrycznych. Ponieważ biblioteka stanowi integralną jednostkę Uczelni, a do jej zadań należy tworzenie, upowszechnianie i rozwijanie informacji naukowej, na niej spoczywa obowiązek udzielania takiej informacji. Bibliotekarze pozyskują źródła wskaźników oceny czasopism na potrzeby opracowania bibliografii publikacji pracowników i bazy danych BazTech, zamieszczają informacje na temat parametryzacji na stronie biblioteki, prowadzą bieżącą działalność informacyjną, uwzględniają popularność czasopisma w obrębie danej dziedziny wiedzy przy wyborze tytułów do prenumeraty.

Redakcje czasopism naukowych starają się prowadzić politykę wydawniczą spełniającą wymogi obowiązujące przy umieszczaniu tytułu na listach rankingowych typu: wykaz czasopism punktowanych MNiSW, Master Journal List i JCR.

2. Podstawowe źródła informacji o wskaźnikach oceny czasopism

Podstawowe źródła informacji o wskaźnikach oceny czasopism to publikacje/serwisy powstałe na potrzeby zakomunikowania wyników oceny, permanentnie aktualizowane. Ocena na poziomie krajowym ogłaszana jest w postaci wykazu czasopism punktowanych MNiSW. Publikacje udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej ogólnodostępnym serwisie elektronicznym ze strony podmiotowej Ministerstwa. Wykaz opublikowany w grudniu 2012 r. można przeglądać również przy wykorzystaniu wyszukiwarki czasopism. Wyniki oceny na poziomie międzynarodowym przedstawiane są w postaci ogólnie dostępnego serwisu Thomson Reuters Master Journal List i komercyjnej bazy JCR.

2.1. Czasopisma punktowane MNiSW

² Por. HAJDUK, R. Wskaźniki oceny publikacji naukowych. *Forum Bibliotek Medycznych* 2010, R. 3, nr 2 (6), s. 46.

W Polsce przyjęto nowe zasady oceny parametrycznej dorobku publikacyjnego instytucji naukowych w 1998 r. w oparciu o zatwierdzony przez Ministerstwo wykaz czasopism punktowanych. Na podstawie przyjętych parametrów oceny opracowuje się listę czasopism naukowych wraz z punktacją. Proces oceny parametrycznej przeprowadzany jest w instytucjach naukowych finansowanych ze środków publicznych na mocy rozporządzenia właściwego ministra.

2.1.1. Wykaz czasopism punktowanych MNiSW

Początkowo listy czasopism naukowych wraz z punktacją za publikacje w nich zamieszczone publikowano na podstawie rozporządzeń Komitetu Badań Naukowych, następnie Ministerstwa Nauki i Informatyzacji. Obecnie politykę rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego kontynuuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 2011 roku³.

Wykaz czasopism ukazuje się co najmniej raz w roku. Składa się z trzech części: Części A, Części B i Części C. Tytuły uporządkowane są alfabetycznie wraz z informacją o ISSN i liczbą punktów za publikowanie w czasopiśmie. Lista z 20 grudnia 2012 r. została opublikowana na podstawie rozporządzenia MNiSW z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz.U. 2012, poz. 877) i obowiązywała w czasie oceny publikacji wydanych w latach 2011-2012.

Najwięcej punktów przyznaje się dla publikacji w czasopismach wykazywanych w części A wykazu.

Liczba tytułów ujętych w wykazie i liczba punktów przyznawanych za publikacje w nich umieszczone permanentnie zmieniają się w wyniku ciągłej oceny czasopism w ramach prac zespołów specjalistycznych powołanych przez MNiSW.

Podział czasopism do poszczególnych części wykazu następuje przede wszystkim w oparciu o wskaźniki oceny czasopism. Uwzględnione przy klasyfikowaniu tytułów do poszczególnych części następnego wykazu czasopism punktowanych ustalono w komunikacie Ministra z dnia 29 maja 2013r.⁴, zgodnie z którym:

- Część A obejmuje tytuły z IF
- Część B obejmuje tytuły bez IF
- Część C obejmuje tytuły wykazane w European Reference Index for the Humanities (ERIH) z wykluczeniem tytułów w JCR.

W komunikacie tym przedstawiono szczegółowe zasady oceny przy obliczaniu punktacji. Tytuły dla części A wykazu ocenia się na podstawie przyjętych parametrów cytowalności IF. W części B ustalono osobną punktację za obecność tytułu w WoS, a dla innych opracowano oddzielną procedurę oceny. Dodatkowe punkty przyznaje się między innymi za obecność tytułu w Internecie

³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dz.U. 2011, Nr 248, poz. 1483.

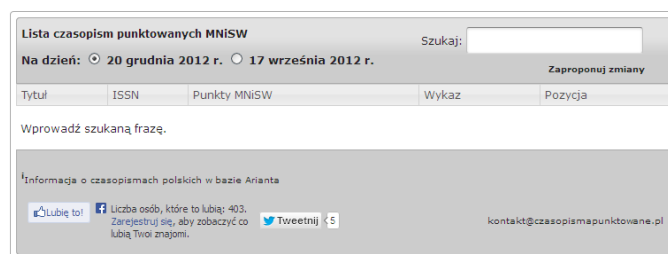
⁴ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych. W: *Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego* [online]. Warszawa : MNiSW, 2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bip.nauka.gov.pl/wykaz-czasopism-naukowych/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-29-maja-2013-r-w-sprawie-kryteriow-i-trybu-oceny-czasopism-naukowychkomunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-29-maja-2013-r-w-sprawie-kryteriow-i-trybu-oceny-czasopism-naukowych.html>.

i rejestrację w bazach referencyjnych wyszczególnionych w załączniku do komunikatu. Aby ocena była wiarygodna czasopisma rozpatruje się w ramach jednorodnych grup: nauk ścisłych, technicznych, medycznych i przyrodniczych; nauk społecznych; nauk humanistycznych. W części C ustalono punktację dla tytułów rejestrowanych w ERIH. ERIH są to wykazy prestiżowych europejskich czasopism naukowych z grupy nauk humanistycznych wraz z punktacją, które przygotowuje Europejska Fundacja Nauki (ang. European Science Foundation).

Należy podkreślić, że wszystkie dodatkowe informacje na temat czasopism zamieszczanych na liście Ministerstwa publikowane są wyłącznie online. Występują w formie komunikatów i obwieszczeń w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa, a wydawane w formie rozporządzeń najpierw są ogłaszane w Dzienniku Ustaw w Internecie. Od roku 2012 Dziennik Ustaw zniknął z wykazów czasopism drukowanych prenumerowanych w bibliotekach z powodu zmiany formy wydawniczej wyłącznie na online. W obrębie danego rocznika wyszczególnia się tylko numer pozycji bez numeracji dziennika.

2.1.2. Wyszukiwarka Czasopism Punktowanych MNiSW

Wyszukiwarka Czasopism Punktowanych MNiSW jest narzędziem ułatwiającym przeglądanie tytułów ujętych na liście ministerialnej wraz z informacją zgromadzoną w bazie Arianta. Powiązanie sieciowe dwóch narzędzi: wyszukiwarki i Arianty nastąpiło na skutek współpracy twórcy Marcina Kmiecica z twórcami bazy Arianta⁵. Po raz pierwszy została zastosowana przy wyszukiwaniu czasopism ujętych w wykazie Ministerstwa z 20.12.2012 r. (rys. 1). Bezpłatny dostęp do wyszukiwarki i krótki czas „dotarcia” do tytułu czynią z niej atrakcyjne narzędzie dla zainteresowanych informacją o punktacji prac naukowych.

Rys.1. Wyszukiwarka czasopism w wykazie MNiSW na dzień 20 grudnia 2012
Źródło: KMIEĆ, M. Wyszukiwarka Czasopism Punktowanych MNiSW 2012 [online]
[dostęp 28.08.2013]. :<http://www.czasopismapunktowane.pl/>.

Wyszukiwanie informacji możliwe jest według: tytułu, ISSN, trzech dowolnych znaków lub dowolnego ciągu literowego z tytułu⁶. Zapytanie wyszukiwawcze w postaci pełnego tytułu lub ISSN powoduje wyświetlenie konkretnego czasopisma z listy wraz z danymi: ISSN, punktacją MNiSW, oznaczenie wykazu A, B lub C oraz numeru pozycji w wykazie. Wpisanie trzech znaków lub dowolnego ciągu literowego z tytułu w formularzu wyszukiwawczym,

⁵ DRABEK, A. Arianta i jej rola w upowszechnianiu informacji o polskich czasopismach. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [dostęp 20.02.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/25/155.

⁶ KMIEĆ, M. Wyszukiwarka Czasopism Punktowanych MNiSW 2012 [online]. 2012 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.czasopismapunktowane.pl/>.

powoduje wyświetlenie listy wszystkich czasopism posiadających te znaki w tytule. Tytuły, które są aktywnymi linkami odsyłają do opisu bibliograficznego w bazie Arianta. W ten sposób uzyskuje się jednocześnie dostęp do informacji o wyliczonych wskaźnikach według punktacji MNiSW i JCR (IF) dla czasopism za lata poprzednie.

2.2. Master Journal List

Master Journal List jest ogólnodostępnym wykazem naukowych czasopism regionalnych i międzynarodowych oraz serii wydawniczych, które obecnie znajdują się w bazach danych ISI Thomson Reuters. Po raz pierwszy została opracowana w 1964 r. w Institut of Scientific Information (ISI) w Filadelfii, w Polsce określona również jako „lista filadelfijska”. Wówczas termin „lista filadelfijska” odnosił się tylko do tytułów czasopism zawartych w indeksach cytowań ISI. Gdy firma Thomson Reuters przejęła produkty naukowe ISI z Filadelfii, ofertę rozszerzyła dokupując bazy bibliograficzne i abstraktowe: BIOSIS, Current Contents, Zoological Record.

Obecnie zarejestrowano ponad 17 tys. czasopism wraz z aktualną informacją bibliograficzną: tytuł, częstotliwość ukazywania się, ISSN, adres wydawcy oraz bazy, w których czasopismo jest indeksowane. Wykaz baz do wyszukiwania czasopism z listy udostępniono na stronie domowej Master Journal List⁷.

Różne możliwości wyszukiwania tytułów w serwisie dają wybór generowania informacji:

- konkretny tytuł poprzez: tytuł, słowo z tytułu, ISSN
- cała lista
- tytuły zmienione na liście w okresie ostatnich 12 miesięcy, to znaczy dodane do listy lub z niej usunięte z różnych przyczyn.

Ograniczenie wyszukiwania do jednej bazy pozwala na kolejne zawężenie rezultatów do konkretnej kategorii tematycznej.

Warunkiem zamieszczenia tytułu na liście są wcześniejsze zgłoszenie przez redakcję lub wydawców i pozytywna ocena ekspertów firmy przeprowadzana w oparciu o standardy wydawnicze, wymogi edytorskie, analizę cytowań⁸. Jeżeli czasopismo nie zachowuje warunków rozpatrywanych w procesie oceny, tytuł jest usuwany z listy.

Ze względu na kryteria oceny stosowane przez Thomson Reuters coraz więcej wydawców z całego świata publikuje czasopisma naukowe i serie wydawnicze, w których wykazane są pełne dane bibliograficzne: adres zatrudnienia i e-mail autora, tytuł, słowa kluczowe i szczegółowe streszczenie w języku angielskim. Coraz więcej czasopism i serii wydawniczych ukazuje się tylko w języku angielskim, taka tendencja obserwowana jest także wśród polskich wydawców dostosowujących się do wymogów MNiSW.

W ofercie w I połowie 2013 r. zarejestrowano na liście 242 czasopisma polskie. Tytuły dla, których zostanie wyliczony IF będą wykazane w JCR.

2.3. Journal Citation Reports

Journal Citation Reports stanowi podstawowe i największe źródło informacji o wskaźniku IF czasopism naukowych obliczanym na podstawie indeksów cytowań Thomson Reuters dla

⁷ Master Journal List [online]. Thomson Reuters, 2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web:// <http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/>.

⁸ Szerzej w: TURECKA, D. Lista filadelfijska. *Forum Akademickie* 2007, nr 12, s. 30.

tytułów z zakresu nauki i technologii. W kolejnej corocznej edycji wykazuje IF czasopism za rok poprzedni. Wskaźnik obliczany jest jako iloraz liczby wszystkich cytowań w danym roku, artykułów czasopisma opublikowanego w dwóch poprzednich latach i liczby wszystkich artykułów zawartych w tym czasopiśmie w tym samym przedziale czasowym. Spośród czasopism rejestrowanych w AHCI wskaźnik IF posiadają tylko tytuły tematycznie sklasyfikowane również w innej bazie WoS. Są to nieliczne tytuły, wyszukane przez autora pochodzą na przykład z oferty wydawnictwa Springer.

JCR jako samodzielny tytuł ukazuje się od 1989 r. i obejmuje dwie serie tematyczne Science Edition dla nauk ścisłych oraz Social Sciences Edition dla nauk społecznych, które wcześniej publikowano odrębnie. Na początku były to edycje w formie papierowej, w latach 90-tych pojawiły się wersje na CD-ROM. Biblioteki mogły pozyskiwać czasopismo tylko w drodze prenumeraty. Według informacji wykazanych w katalogach OPAC, Centralnym Katalogu Czasopism Zagranicznych oraz na stronach WWW bibliotek, ofertę (różny zasób) posiadają tylko nieliczne spośród wyższych szkół technicznych. „JCR Science Edition” na CD-ROM wykazują Biblioteka Politechniki Łódzkiej i Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej. Biblioteka Główna i OINT Politechniki Wrocławskiej prenumerowała „JCR. Science Edition” od czasu ukazywania się⁹, Biblioteka Akademii Górniczo-Hutniczej w roku 2000¹⁰.

Dzięki staraniom Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich obecnie wszystkie biblioteki akademickie oferują dostęp do rocznika w wersji online, począwszy od edycji JCR 2008 na podstawie licencji krajowej. Baza posadowiona jest na platformie ISI Web of Knowledge wraz z innymi bazami ISI Thomson Reuters. Zgodnie z licencją zasoby są dostępne w sieci uczelnianej i po zalogowaniu z dowolnych urządzeń z dostępem do Internetu dla użytkowników biblioteki.

W wybranej za konkretny rok edycji Science lub Social Sciences można wyszukać:

- grupę czasopism w kategorii tematycznej, w ofercie wydawcy, według kraju wydania
- wskazany tytuł wpisując: pełny tytuł, tytuł skrócony, słowo w tytule, ISSN
- całą edycję¹¹.

Kolejna opcja dostępna w serwisie pozwala generować rezultaty „grupa czasopism”, „lista całej edycji” w postaci alfabetycznego wykazu, rankingu czasopism według: Total Cites (liczby wszystkich cytowań w roku), IF, Current Articles (liczby wszystkich artykułów w roku), 5-Year IF i innych paramterów określających związki między cytowanymi a cytującymi czasopismami. Parametry wyznaczone dla pojedynczego tytułu wykazane są w formie tabelarycznej łącznie z danymi identyfikującymi czasopismo tzn. skrót tytułu przyjęty w JCR i ISSN.

Opis bibliograficzny czasopisma oprócz standardowych informacji zawiera pola: skrót w ISO, adres wydawcy oraz linki wewnętrzne do informacji bibliometrycznych.

W serwisie wykazano również inne wskaźniki z IF tj. Impact Factor Trend czyli IF i wyliczone wartości wskaźnika za lata poprzednie wykazane w formie graficznej oraz Aggregate IF czyli sumaryczny IF wszystkich czasopism w danej kategorii tematycznej.

Szczegółowa analiza rejestrowanych czasopism w zakresie cytowań i czasopism cytujących, obrazująca pozycję tytułu na tle wszystkich rejestrowanych w serwisie czy w obrębie

⁹ WRÓBEL, J., PACHOLSKA, A. Baza Journal Citation Reports. *PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej* 2000, T. 7, nr 1, s. 25.

¹⁰ DRABEK, A. Bibliometryczna analiza czasopism naukowych w dziedzinie nauk społecznych. Praca doktorska [online]. Katowice : Uniwersytet Śląski. Wydział Filologiczny, 2001, s. 71 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://sbc.org.pl/Content/6962/doktorat1923.pdf>.

¹¹ Platforma Web of Knowledge [online] [dostęp 02.03.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://webofknowledge.com>.

kategorii tematycznej czy na przestrzeni przedziału czasowego, czynią bazę narzędziem o szerokim zastosowaniu w bibliometrii. Porównując tytuły w obszarze danej dziedziny można łatwo wybrać najczęściej cytowane. Przykład kształtowania się popularności różnych tytułów na przestrzeni kilku lat w oparciu o roczniki JCR przedstawiła Anna Osiewalska¹². Autorka wykazała, że czasopismo zachowuje, wzmacnia lub osłabia swój prestiż.

Pomimo ciągłych zmian tytułów w JCR na skutek usuwania i dodawania nowych, zwiększa się liczba czasopism w serwisie. Z danych opublikowanych w 2000 r. wynika, że w JCR 1998 wykazano 5500 czasopism naukowych, w tym 31 tytułów polskich¹³. W wydaniu 2009 odnotowano już 9644 tytułów, w tym polskich 103 w Science Edition i 4 w Social Sciences Edition, w ostatnim roczniku 2012 (opublikowanym w 2013 r.) liczby te wynosiły kolejno 11518 tytułów, w tym polskich 131 w Science Edition i 7 w Social Sciences Edition¹⁴.

3. Polskie bazy danych rejestrujące wskaźniki oceny czasopism

Polskie bazy danych rejestrujące wskaźniki oceny czasopism informują o zawartości rejestrowanych w nich czasopism. Wraz z rozwojem Internetu zwiększa się ilość informacji zamieszczanych w poszczególnych serwisach. Proces ten postępuje w sposób ciągły i charakteryzuje się różną dynamiką dokonujących się zmian.

3.1. Bibliografie publikacji pracowników uczelni

Bibliografię publikacji pracowników macierzystej uczelni każda biblioteka opracowuje we własnym zakresie. Przyjmuje się, że prace bibliograficzne związane z dokumentowaniem dorobku naukowego pracowników szkół wyższych prowadzone są od ponad 60 lat¹⁵. Na przełomie 80/90-tych lat XX w. najwięcej bibliotek wyższych szkół technicznych zdecydowało się na wersję elektroniczną, natomiast XXI w. charakteryzuje się obecnością bibliografii w Internecie.

W początkowym okresie tworzenia baz wyszukiwanie informacji było ograniczone przede wszystkim do indeksu autorskiego, wybranego roku lub wydziału uczelni¹⁶. Nowe uwarunkowania rozwoju bibliografii w środowisku wirtualnym i publikowanie pełnych tekstów prac naukowych w Internecie wpłynęły na rozbudowę baz. Możliwość linkowania, aktualizacji, modyfikacji i różnych opcji prostego i zaawansowanego wyszukiwania informacji sprawiły, że obecnie bibliografie można wykorzystywać w różny sposób. Te nowe obszary funkcjonalności baz stały się przedmiotem wielu badań, licznych publikacji i wymusiły naturalną potrzebę wprowadzenia w literaturze przedmiotu nowych sformułowań, takich jak: obiekt cyfrowy, zasób online, zasób sieciowy, identyfikator dokumentu elektronicznego (DOI), źródła elektroniczne, punkt dostępu, interfejs użytkownika, formularz wyszukiwawczy itp. Podkreśla się, że

¹² OSIEWALSKA, A. Mierniki oceny czasopism i naukowców. *Biuletyn EBIB* [online]. 2008, nr 8 (99) [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2008/99/a.php?osiewalska>.

¹³ WRÓBEL, J., PACHOLSKA, A., dz. cyt., s. 25.

¹⁴ Platforma Web of Knowledge, dz. cyt.

¹⁵ SÓJKOWSKA, I., BARAŃSKA-MALINOWSKA, B. Bibliografia publikacji pracowników źródłem informacji wspomagającej przygotowanie oceny jednostek naukowych. W: SZARSKI, H., DUDZIAK, D. (red.) *III Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy*. Wrocław : Oficyna Wydaw. Politechniki Wrocławskiej, 2011, s. 18.

¹⁶ GARCZYŃSKA, M. Bibliografia publikacji pracowników AGH odzwierciedleniem dorobku publikacyjnego Uczelni. *Biuletyn Informacyjny Pracowników Akademii Górniczo-Hutniczej* 2003, nr 113, s. 12.

„usieciowienie środowiska informacyjnego” nastąpiło na przestrzeni ostatnich dwóch dekad¹⁷.

W znacznym stopniu rozszerzono opis bibliograficzny przez dodanie pól pojedynczych i/lub pól powtarzalnych. Zmiany dotyczące sposobu opracowania dokumentów zostały wywołane, także innymi czynnikami. Jednym z nich jest wdrożenie przez Ministerstwo nowych zasad oceny parametrycznej jednostek naukowych w oparciu o szereg wskaźników wartościujących czasopisma naukowe. W Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej już w latach 2003-2004 rozszerzono opis bibliograficzny poprzez wprowadzenie wskaźnika IF oraz klasyfikacji rzeczowej w postaci słów kluczowych¹⁸. Od 2009 r. w bibliografii Politechniki Wrocławskiej można wyszukiwać artykuły z czasopism „znajdujących się na liście czasopism MNiSW, Liście Filadelfijskiej lub posiadających IF”¹⁹.

Kwestia ewidencji dokumentów w bibliografii regulowana jest w skali macierzystej uczelni. Ofertę informacyjną bibliotek porównano w wyniku badań przeprowadzonych w 2011 roku pośród 19 uczelni technicznych - AGH, politechnik oraz uczelni, które wcześniej funkcjonowały, jako politechniki i ustalono między innymi, że bibliografię opracowują wszystkie biblioteki²⁰. Informacje o wydaniu wersji drukowanej bibliografii wykazywane są w katalogach OPAC.

Analizując zjawiska nad bibliografią wyższych szkół technicznych uznano za właściwy kierunek działań odnotowanie w serwisach „wartości wskaźnika IF, punktacja MNiSW, obecność na liście filadelfijskiej, w JCR”²¹. Należy jednak zaznaczyć, że biblioteki wykazujące wskaźniki, podjęły decyzję o ich wprowadzeniu w różnych latach. Różny jest także przedział czasowy dokumentów w ogóle zarejestrowanych w poszczególnych bazach. Jednocześnie zwraca się uwagę, że proces opracowania czasopism wykazuje największe rozbieżności między poszczególnymi uczelniami w kraju²². Różnice wynikają z możliwości wyszukiwania prostego oraz złożonego umożliwiającego łączenie kilku kryteriów jednocześnie.

Przyglądając się dzisiejszej bibliografii można zauważyć, że na wartość użytkową bazy mają wpływ: ilość atrybutów dokumentów uwzględnianych w opracowaniu, sposób wyszukiwania danych i linki do informacji związanych z parametryzacją, umieszczone w interfejsie użytkownika. Pomimo, że przygotowanie pełnej informacji wymaga stałej orientacji w zmianach, jakie zachodzą w ocenie dokumentów i ciągłej aktualizacji danych, bibliotekarze permanentnie doskonalą przekaz informacji.

Obecnie informacje o trzech wskaźnikach w bibliografii dostarcza kilka politechnik

¹⁷ PACEK, J. Terminologia bibliograficzna a zmienne środowisko informacyjne [online]. [Prezentacja przygotowana na Seminarium Standardy Bibliograficzne 2011]. Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2011 [dostęp 28.08.2013].

Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/download/document/1321438706.ppt>.

¹⁸ TONAKIEWICZ-KOŁOSOWKA, A. Dokumentowanie dorobku naukowego Politechniki Warszawskiej : przyjęte rozwiązania, bariery, osiągnięcia i plany na przyszłość. W: SZARSKI, H., DUDZIAK, D. (red.) *III Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy*. Wrocław : Oficyna Wydaw. Politechniki Wrocławskiej, 2011, s. 46.

¹⁹ KOMPERDA, A., URBANČZYK, B., WRÓBEL, J. Kompleksowa platforma oceny dorobku naukowego Politechniki Wrocławskiej – projekt integracji bazy DONA-ALEPH z SCI, Listą Filadelfijską i innymi źródłami danych naukometrycznych. W: SZARSKI, H., DUDZIAK, D. (red.) *II Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych, Wrocław, 18-19 czerwca 2009* [online]. [Warszawa] : SBP, KWE, 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat20/komperda.php>.

²⁰ SÓJKOWSKA, I., BARAŃSKA-MALINOWSKA, B., dz. cyt. 22.

²¹ Tamże, s. 27.

²² GARCZYŃSKA, M. Bibliografie publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce .W: DERFERT-WOLF, L., SZCZEPAŃSKA, B. (red.) *Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [online]. [Warszawa] : SBP, KWE, 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/garczynska.php>.

i uniwersytetów, które wcześniej były politechnikami.

W podsumowaniu bibliografii bibliotek wybranych wyższych szkół technicznych można sformułować optymalną ofertę informacyjną wskaźników oceny czasopism, która wykazuje: punktację ministerialną, obecność czasopisma na Master Journal List (liście filadelfijskiej), IF, listę dokumentów z wybranym wskaźnikiem, aktywne linki do: wykazu czasopism MNiSW, ISI Master Journal List, JCR - znajdujące się w interfejsie serwisu. Linki do JCR odsyłają do Web of Knowledge lub strony informacyjnej o JCR.

Bibliografie publikacji pracowników uczelni ze względu na zawartość całego dorobku naukowego pracowników tzn. publikacje samoistne - podręczniki, monografie; publikacje niesamoistne - rozdziały w książkach, artykuły w czasopismach, materiały konferencyjne; zbiory specjalne - prace doktorskie, patenty itp., stanowią jedyne i podstawowe źródło informacji o publikowalności uczelni. Jest to ważny atrybut bazy, odróżniający ten rodzaj bibliografii od innych źródeł informacji. Dlatego, w większości uczelni sprawy ewidencji uregulowane są zarządzeniem Rektora, zobowiązującym pracowników do przedstawienia publikacji w bibliotece celem ewidencji.

Dużym ułatwieniem w realizacji kwerend na podstawie kilku bibliografii jest wykaz adresów bibliografii publikacji pracowników uczelni w Polsce w układzie według nazwy miast, zamieszczony na stronie Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego²³. Na wykazie tym brakuje jednak informacji o bibliografiach wielu wyższych szkół technicznych.

3.2. BazTech

BazTech powstała w 1998 r. jako bibliograficzno-abstraktowa baza danych o zawartości polskich czasopism technicznych, w następnym roku została udostępniona bezpłatnie w Internecie. Zawiera informacje o polskich czasopismach z zakresu nauk technicznych oraz w wyborze z nauk ścisłych i ochrony środowiska, które można przeglądać (w zróżnicowanej ofercie) w czytelniach czasopism w bibliotekach naukowych. Bibliotekarze z 23 instytucji naukowych, w tym przede wszystkim z wyższych szkół technicznych opracowują rekordy bibliograficzne na zasadzie zdalnej współpracy w ramach Konsorcjum BazTech.

Informacja w bazie prezentowana w postaci opisu bibliograficznego czasopisma z opisem zasobu BazTech i opisu bibliograficznego artykułu, daje możliwość generowania informacji o czasopismach i artykułach. Niektóre dane wyposażone są w aktywne linki wewnętrzne i zewnętrzne. W opisie bibliograficznym czasopisma poza standardową informacją uwzględniono dane: adres redakcji łącznie z adresem elektronicznym (strona WWW, e-mail), pełne teksty, wskaźniki oceny czasopism, obecność czasopisma w Directory of Open Access Journal (DOAJ) bazie zasobów Open Access, okładkę czasopisma. Wskaźniki oceny czasopism znaczone w polu uwag jako: „Punktacja MNiSW...”, „Czasopismo na Thomson Reuters Master Journal List”, „Czasopismo w Journal Citation Reports...”, wykazują ostatnią informację zamieszczoną na każdej liście rankingowej na temat rejestrowanego czasopisma²⁴.

Opis artykułu poszerzono o dodatkowe informacje: „Treść/zawartość”, pliki PDF, pola powtarzalne „Abstrakty”, „Słowa kluczowe”, „Twórcy” (adres jednostki zatrudnienia i e-mail

²³ Bibliografie publikacji pracowników instytucji naukowych w Polsce dostępne online [online]. Kraków : Biblioteka Jagiellońska. Zaktualizowano 20 października 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bj.uj.edu.pl/var/bibl_publ_prac1_pl.php.

²⁴ BazTech Baza Danych o Zawartości Polskich Czasopism Technicznych [online]. Warszawa : ICM UW, 1999-2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://baztech.icm.edu.pl>.

autora), a od 2006 roku także o bibliografię załącznikową.

Wskaźniki oceny widoczne są w rekordach bibliograficznych czasopisma. Nawigacja w systemie umożliwia przejście z opisu czasopisma do opisów artykułów poprzez łącza umieszczone w zasobie. Zasób czasopisma składa się z kolejnych roczników a w ich obrębie z numerów/zeszytów. Z kolei w opisie artykułu tytuł czasopisma jest aktywnym linkiem odsyłającym do opisu czasopisma.

Podkreśla się, że po 10-ciu latach tworzenia bazy udostępniono informacje o 500 czasopismach, w tym dane o punktacji Ministerstwa oraz „o wszystkich polskich czasopismach technicznych z Thomson Reuters Master Journal List”²⁵.

Zawartość serwisu można przeszukiwać w BazTech (<http://baztech.icm.edu.pl>), a także do wyboru tylko w bazie lub w zintegrowanych zasobach Biblioteki Nauki powstałej w ramach projektu Centrum Otwartej Nauki na platformie YADDA (<http://yadda.icm.edu.pl/yadda/>) „w dowolnym polu”, „w tytule”, „wśród autorów”, „w tytułach czasopisma”, „w słowach kluczowych”, „w cytowaniach”²⁶. Kolejne pola wyszukiwania pozwalają na zawężenie rezultatów do: roku wydania, języka publikacji, zasobów pełnotekstowych. Dostęp do zasobów w serwisie zapewniono również poprzez indeksy: „Czasopisma”, „Twórcy”, „Słowa kluczowe”, „Wydawcy”, „Prenumeratorzy”.

Obecnie BazTech przekształca się w bazę pełnotekstową i narzędzie bibliometryczne. W oparciu o informacje w bazie można przeglądać pełne teksty artykułów naukowych, wykonać analizę cytowań prac autora, tworzyć listy rankingowe czasopism.

Z badań przeprowadzonych w 2011 r. wśród bibliotek politechnik i uniwersytetów ekonomicznych wyższych szkół publicznych w Polsce wynika, że więcej bibliotek rekomenduje ze swoich stron bazę BazTech niż Arianta²⁷.

3.3. Arianta

Baza Arianta udostępniona bezpłatnie w Internecie w 2005 r., aktualnie widoczna jako „Arianta - Naukowe i Branżowe Polskie Czasopisma Elektroniczne”, powstała z inicjatywy pracowników Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Anety Drabek i Arkadiusza Pulikowskiego²⁸.

W Ariancie opracowuje się opisy bibliograficzne czasopism, których co najmniej spisy treści opublikowano na stronie wydawcy²⁹. Rozbudowany opis oprócz standardowej informacji zawiera pola: adresy/s strony WWW (link), wskaźniki oceny czasopism, dane o zasobach online (data udostępnienia), symbol UKD, wskazówki dla autorów (link), rodzaj czasopisma, data

²⁵ DERFERT-WOLF, L. W kierunku bazy pełnotekstowej – inicjatywy BazTech. W: DERFERT-WOLF, L., SZCZEPAŃSKA, B. (red.) *Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [online]. [Warszawa] : SBP, KWE, 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/derfert.php>.

²⁶ CEON Biblioteka Nauki [online]. Warszawa : ICM UW, 2005-2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://yadda.icm.edu.pl/>.

²⁷ BARAŃSKA-MALINOWSKA, B., KNOP, U. Oferta polskich bibliotek naukowych w zakresie otwartych zasobów wiedzy. W: GÓRSKI, M. M., MARCINEK, M. (red.) *Otwarte zasoby wiedzy : nowe zadania uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej. Materiały konferencyjne, Kraków-Zakopane, 15-17 czerwca 2011*. Kraków : Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2011, s. 71.

²⁸ DRABEK, A., PULIKOWSKI, A. Arianta - Naukowe i Branżowe Polskie Czasopisma Elektroniczne [online]. 2005-2013 [dostęp 29.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.arianta.pl/>.

²⁹ DRABEK, A. Arianta i jej rola..., dz. cyt.

aktualizacji, bazy referencyjne, w których tytuł jest indeksowany³⁰. Pola wskaźników oceny czasopism znaczone jako: „Impact Factor”, „Index Copernicus”, „Punktacja MNiSW”, „Kategoria ERIH”. Linki w adresie stron WWW odsyłają do zawartości archiwum tytułu na stronie wydawcy. W indeksie baz referencyjnych wymienia się m.in.: Agro, BazEkon, BazTech, The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, DOAJ, AHCI, SCIE, SSCI. Informacja o wskaźnikach obejmuje IF czasopism od 1994 i punktację MNiSW od 2007³¹.

Wyszukiwanie czasopism z wybranym wskaźnikiem ograniczono do tytułów wszystkich lub naukowych lub branżowych uwzględniając zasoby „drukowane i online” lub „tylko online”. Rezultat wyszukiwań można jednocześnie zawęzić do wybranej z indeksu dziedziny wiedzy lub bazy referencyjnej.

Zmiana polityki wydawnictw odnośnie dostępu do czasopism, uwzględniająca wymogi Ministerstwa przy ocenie czasopism, powoduje wzrost artykułów w Open Access. Zwiększa się tym samym liczba tytułów rejestrowanych w Ariancie. Według stanu na 28.01.2009 indeksowano ogółem 1898 tytułów³², natomiast na 29.08.2013 liczba ta wzrosła i wynosiła 3724 czasopisma³³.

Z danych widocznych w interfejsie serwisu w dniu 28.08.2013 r wynika, że wskaźnik IF 2012 dopisano w rekordach bibliograficznych 23.06.2013.

Szczegółowe informacje w rekordzie bibliograficznym o udostępnieniu zasobów tj. spis treści, abstrakty, pełne teksty w Internecie oraz wskaźniki dopisywane po każdej ocenie, czynią Ariantę najbardziej obszernym i wiarygodnym źródłem informacji o polskich czasopismach elektronicznych ze wskaźnikami oceny.

Biblioteki naukowe wykorzystują informacje Arianty w zakresie zasobów Open Access przy formułowaniu listy A-Z.

4. Źródła informacji o wskaźnikach oceny czasopism na stronach WWW bibliotek wyższych szkół technicznych

Źródła informacji o wskaźnikach oceny czasopism można wyszukać na stronach wszystkich bibliotek wybranych wyższych szkół technicznych tj.: AGH, 14 politechnik, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. W poszczególnych bibliotekach oferta jest zróżnicowana.

Najprostsze z punktu widzenia użytkownika stanowi intuicyjne wyszukiwanie informacji. Za „Słownikiem wyrazów obcych” intuicja oznacza „wycucie (...) proces bezpośredniego uzyskiwania wiedzy albo pewności w jakiejś sprawie bez rozumowania...”³⁴.

W I połowie 2013 r. na stronach domowych bibliotek najbardziej dogodny dostęp do omawianych w pracy źródeł informacji zapewniono poprzez:

- serwis bibliografii publikacji pracowników Uczelni
- serwis baz danych

³⁰ DRABEK, A., PULIKOWSKI, A. Arianta – Naukowe..., dz. cyt.

³¹ DRABEK, A. Arianta i jej rola..., dz. cyt.

³² DRABEK, A., PULIKOWSKI, A. Możliwości wykorzystania bazy „Arianta” na przykładzie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej [online] [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/17480/1/Arianta.pdf>.

³³ DRABEK, A., PULIKOWSKI, A. Arianta – Naukowe..., dz. cyt.

³⁴ KOPALIŃSKI, W. Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych. Warszawa : Wiedza Powszechna, 1983, s. 194.

- serwis poświęcony parametryzacji jednostek naukowych.

W niektórych bibliotekach oprócz bibliografii zamieszczono w serwisie informacje związane z oceną pracowników. Są to rozporządzenia, komunikaty, punktacja Ministerstwa, Master Journal List, JCR.

Bazy danych: Arianta, BazTech, bibliografia publikacji pracowników Uczelni, Web of Knowledge/JCR mają swoje ugruntowane miejsce w serwisach określonych jako: „Bazy danych”, „Bazy online”, „Czytelnia Baz danych”, „E-czytelnia”, „E-zasoby”, „E-źródła”, „E-źródła i katalogi”, „Zasoby elektroniczne”, „Zbiory drukowane i elektroniczne”, „Zbiory i e-zasoby”, „Źródła elektroniczne”. Bazy wyszczególnione są w wykazie w układzie alfabetycznym, w niektórych bibliotekach dodatkowo w układzie dziedzinowym.

W serwisach poświęconych parametryzacji jednostek naukowych udostępniono: wykazy/z czasopism punktowanych MNiSW, rozporządzenia i komunikaty dotyczące tytułów ujętych w wykazach, Wyszukiwarę Czasopism Punktowanych MNiSW, Master Journal List i inne informacje związane z nauką i publikowaniem. W każdej bibliotece zawierającej ofertę przyjęto inne nazewnictwo: „Dokumentacja dorobku naukowego”, „Dorobek, cytowania, bibliometria”, „Dorobek naukowy”, „Indeksy cytowań”, „Informacja naukowa dla pracowników”, „Informacje dla Pracowników”, „Nauka/Parametryzacja”, „Nowe zasady oceny czasopism naukowych”, „Pracownicy”, „Wskaźniki oceny czasopism”, „Wsparcie pracy naukowej/Ocena publikacji”, „Źródła do oceny publikacji”.

Wypracowanie pewnego schematu zamieszczania danych przez biblioteki ułatwia użytkownikom poszukiwanie informacji na stronach różnych bibliotek.

Wnioski

Rozwój źródeł informacji o czasopismach naukowych jest procesem ciągłym postępującym na skutek:

- usieciowienia informacji naukowej
- aktywności grup związanych z nauką i publikowaniem
- wypracowania nowych form współpracy w zakresie organizowania dostępu do zasobów
- wprowadzenia zasad oceny jednostek naukowych w oparciu o wskaźniki parametryczne.

W efekcie tym zmian coraz więcej instytucji publikuje informacje o wskaźnikach oceny czasopism. Aktywność grup związanych z nauką i publikowaniem powoduje wzrost liczby indeksowanych i ocenianych czasopism w źródłach przedstawionych w niniejszej pracy.

W bazach danych: bibliografia publikacji pracowników Uczelni, BazTech i Arianta oferta wskaźników w zakresie punktacja MNiSW, Master Journal List i IF jest zróżnicowana. Różnice wynikają z rodzaju i zasobu wprowadzonych wskaźników oraz sposobu ich wyszukiwania. Coraz więcej uwagi zwraca się na opracowanie czasopism i doskonalenie przekazu informacji.

Obserwowaną tendencją jest usprawnienie metod dostępu do poszczególnych serwisów i wyszukiwania w nich informacji.

Intuicyjne wyszukiwanie wskaźników oceny czasopism, zapewnia oferta na stronach domowych bibliotek wybranych wyższych szkół technicznych sformułowana jako:

- serwis bibliografii publikacji pracowników Uczelni
- serwis baz danych
- serwis poświęcony parametryzacji jednostek naukowych.

Wszelkie czynności podejmowane przez bibliotekarzy w kierunku tworzenia, udostępniania i rekomendowania źródeł informacji dotyczących wskaźników oceny czasopism mają na celu umocnienie roli biblioteki, jako instytucji wspierającej pracowników i uczelnię

w działalności naukowo-dydaktycznej. Podążając za istniejącymi trendami rozszerza się ofertę informacyjną dostępną przez biblioteczną witrynę internetową spoza sieci uczelnianej. Komunikacja elektroniczna zapewnia bowiem swobodny, nieograniczony czasem i miejscem dostęp do informacji, pośrednio przyczynia się do rozwoju nauki.

BIBLIOGRAFIA

1. BARAŃSKA-MALINOWSKA, B., KNOP, U. Oferta polskich bibliotek naukowych w zakresie otwartych zasobów wiedzy. W: GÓRSKI, M.M., MARCINEK, M. (red.) *Otwarte zasoby wiedzy : nowe zadania uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej. Materiały konferencyjne, Kraków-Zakopane, 15-17 czerwca 2011*. Kraków : Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2011, s. 61-75.
2. BazTech Baza Danych o Zawartości Polskich Czasopism Technicznych [online]. Warszawa : ICM UW, 1999-2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://baztech.icm.edu.pl>.
3. Bibliografie publikacji pracowników instytucji naukowych w Polsce dostępne online [online]. Kraków : Biblioteka Jagiellońska. Zaktualizowano 20 października 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bj.uj.edu.pl/var/bibl_publ_prac1_pl.php.
4. CEON Biblioteka Nauki [online]. Warszawa : ICM UW, 2005-2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://yadda.icm.edu.pl/>.
5. DERFERT-WOLF, L. W kierunku bazy pełnotekstowej – inicjatywy BazTech. W: DERFERT-WOLF, L., SZCZEPAŃSKA, B. (red.) *Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [online]. [Warszawa] : SBP, KWE, 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/derfert.php>.
6. DRABEK, A. Arianta i jej rola w upowszechnianiu informacji o polskich czasopismach. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [dostęp 20.02.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/25/155.
7. DRABEK, A. Bibliometryczna analiza czasopism naukowych w dziedzinie nauk społecznych. Praca doktorska [online]. Katowice : Uniwersytet Śląski. Wydział Filologiczny, 2001 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://sbc.org.pl/Content/6962/doktorat1923.pdf>.
8. DRABEK, A., PULIKOWSKI, A. Arianta - Naukowe i Branżowe Polskie Czasopisma Elektroniczne [online]. 2005-2013 [dostęp 29.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.arianta.pl/>.
9. DRABEK, A. PULIKOWSKI, A. Możliwości wykorzystania bazy „Arianta” na przykładzie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej [online] [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/17480/1/Arianta.pdf>.
10. GARCZYŃSKA, M. Bibliografia publikacji pracowników AGH odzwierciedleniem dorobku publikacyjnego Uczelni. *Biuletyn Informacyjny Pracowników Akademii Górniczo-Hutniczej* 2003, nr 113, s. 12.
11. GARCZYŃSKA, M. Bibliografie publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce .W: DERFERT-WOLF, L., SZCZEPAŃSKA, B. (red.) *Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [online]. [Warszawa] : SBP, KWE, 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/garczynska.php>.
12. HAJDUK, R. Wskaźniki oceny publikacji naukowych. *Forum Bibliotek Medycznych* 2010, R. 3, nr 2 (6), s. 45-55.
13. KMIEĆ, M. Wyszukiwarka Czasopism Punktowanych MNiSW 2012 [online]. 2012 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.czasopismapunktowane.pl/>.
14. KOMPERDA, A., URBAŃCZYK, B., WRÓBEL, J. Kompleksowa platforma oceny dorobku naukowego Politechniki Wrocławskiej – projekt integracji bazy DONA-ALEPH z SCI, Listą Filadelfijską i innymi źródłami danych naukometrycznych. W: SZARSKI, H., DUDZIAK, D. (red.) *II Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych, Wrocław, 18-19 czerwca 2009* [online]. [Warszawa] : SBP, KWE, 2009 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat20/komperda.php>.

15. Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych. W: *Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego* [online]. Warszawa : MNiSW, 2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bip.nauka.gov.pl/wykaz-czasopism-naukowych/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-29-maja-2013-r-w-sprawie-kryteriow-i-trybu-oceny-czasopism-naukowychkomunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-29-maja-2013-r-w-sprawie-kryteriow-i-trybu-oceny-czasopism-naukowych.html>.
16. KOPALIŃSKI, W. Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych. Warszawa : Wiedza Powszechna, 1983.
17. LANG, E. Mierniki oceny czasopism i naukowców na stronach www i w literaturze drukowanej (wybór). *Biuletyn EBIB* [online]. 2008, nr 8 (99) [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.pl/2008/99/a.php?lang..>
18. Master Journal List [online]. Thomson Reuters, 2013 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/>.
19. OSIEWALSKA, A. Mierniki oceny czasopism i naukowców. *Biuletyn EBIB* [online]. 2008, nr 8 (99) [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2008/99/a.php?osiewalska>.
20. PACEK, J. Terminologia bibliograficzna a zmienne środowisko informacyjne [online]. [Prezentacja przygotowana na Seminarium Standardy Bibliograficzne 2011]. Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2011 [dostęp 28.08.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/download/document/1321438706.ppt>.
21. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dz.U. 2011, Nr 248.
22. SÓJKOWSKA, I., BARAŃKA-MALINOWSKA, B. Bibliografia publikacji pracowników źródłem informacji wspomagającej przygotowanie oceny jednostek naukowych. W: SZARSKI, H., DUDZIAK, D. (red.) *III Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy*. Wrocław : Oficyna Wydaw. Politechniki Wrocławskiej, 2011, s. 17-31.
23. TONAKIEWICZ-KOŁOSOWSKA, A. Dokumentowanie dorobku naukowego Politechniki Warszawskiej : przyjęte rozwiązania, bariery, osiągnięcia i plany na przyszłość. W: SZARSKI, H., DUDZIAK, D. (red.) *III Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy*. Wrocław : Oficyna Wydaw. Politechniki Wrocławskiej, 2011, s. 45-60.
24. TURECKA, D. Lista filadelfijska. *Forum Akademickie* 2007, nr 12, s. 30.
25. Web of Knowledge [online] [dostęp 02.03.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://webofknowledge.com>.
26. WRÓBEL, J., PACHOLSKA, A. Baza Journal Citation Reports . *PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej* 2000, T. 7, nr 1, s. 25-28.